

**A szőlőkabóca jelenléte kártétele,
szabályozási rendszere,
gazdálkodói tapasztalatok Burgenland
és Steiermark tartományokból**

Koday Lőrinc Weingut Neumeister (Ausztria)

Vindependent-ökokonferencia
2025. november 11.

Előzmények

- **Mikor jelent meg Ausztriában?**
- **2009 — első megtalálás Ausztriában (Tieschen, Stájerország).** („Müller Thurgau”, „Sämling 88”, „Isabella” fajták) és a vad növényen, Clematis vitalba-n. Ez volt az a helyszín/információ, ami után azonnal intézkedések és helyi rendeletek születtek.
- **2010 (Stájerország) — helyi (tartományi) verordnungs / LGBT. Nr. 35/2010:** a stájer kormány területre szabott védekezési és megfigyelési intézkedéseket vezetett be (pl. befertőzött és biztonsági zónák kijelölése, kötelező felmérések és tőkekivágás).
- **2015 — további pozitív azonosítások (Burgenland, Észak-Burgenland és egyéb helyek).** (ez vezetett a Burgenlandban későbbi speciális szabályozáshoz).
- **2016 (Burgenland) — Landesverordnung: „Maßnahmen zur Bekämpfung der Goldgelben Vergilbung der Rebe und der Amerikanischen Rebzikade”, LGBT. Nr. 50/2016 (hatályba lépés: 06.07.2016).** Ez a tartományi rendelet részletesen szabályozza a felderítést, a befertőzött tőkék kivágását, a vektor-ellenőrzést és a demarkálási zónát.

Mit tartalmaztak a korai osztrák szabályok?

- Befertőzött tőkék **kötelező kivágása** (gyökérrel együtt) és megsemmisítés.
- **Demarkálás**: befertőzött zóna + biztonsági zóna kijelölése (helyi térképekkel és korlátozásokkal).
- **Kötelező felügyelet és bejelentés**, valamint vektor-ellenőrzés (*Scaphoideus titanus* elleni védekezés).

A gazdák kötelezettségei

Fertőzött tőkék megsemmisítése: a szőlőtöveket gyökerestül el kell távolítani, és el kell égetni vagy megsemmisíteni.

Vektor elleni védekezés: kötelező a kabóca elleni rovarölős kezelés a meghatározott időpontokban.

Felügyelet és bejelentés: a gazdák kötelesek minden gyanús tünetet azonnal jelenteni a tartományi növényegészségügyi hatóságnak (AGES).

Szaporítóanyag korlátozás: fertőzött területről származó vessző, oltvány, növényanyag nem szállítható ki.

Hatósági intézkedések

- Fertőzött területek „**demarkált zónává**” nyilvánítása: fertőzött + biztonsági zóna.
- Kötelező **felmérések (survey)** és vektor-monitoring.
- Hatósági **ellenőrzés** a növényanyag mozgásakor.
- **Büntetések, jogkövetkezmények**
- Aki nem tesz eleget a jelentési vagy védekezési kötelezettségnek, **pénzbírsággal** sújtható (tartományonként több ezer euró is lehet).
- Súlyosabb esetben a **szőlőültetvény kényszerfelszámolását** is elrendelhetik a hatóságok.

Flavescence dorée szabályozása

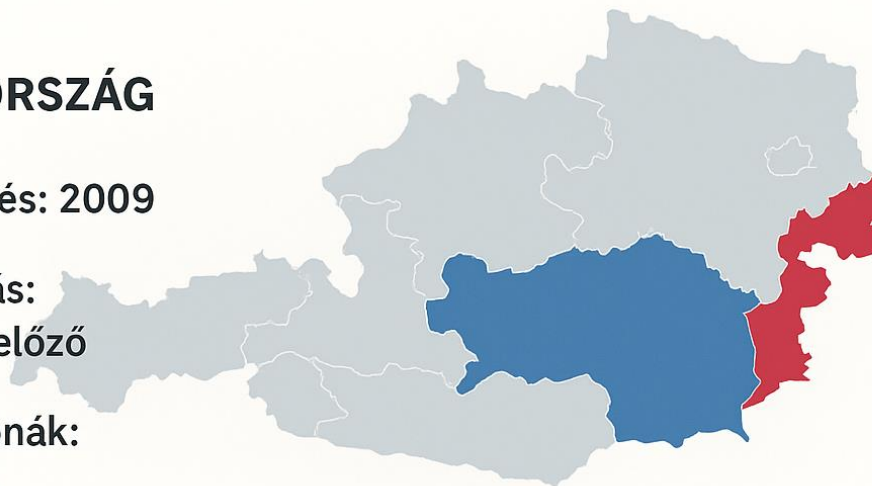
Stájerország és Burgenland összehasonlítása

STÁJERORSZÁG

Első fertőzés: 2009

Szabályozás:
2010, megelőző

Védelmi zónák:
kis léptékű

BURGENLAND

Első fertőzés:
2015

Szabályozás:
2016, szigorú

Védelmi zónák:
nagy kiterjedés

Kötelezettségink és tapasztalatok

- **1. Jelentse** a fertőzést a Mezőgazdasági Kamarának vagy az AGES-nek, feltüntetve az ingatlanszámot és a táblaszámot. Jelentse a fertőzéseket a szomszédoknak is. **Bírság!!!**
- **2. Azonnal távolítsa el a teljes szőlőtöke összes zöld részét a szőlőből,** vagy még jobb, ha gyökerestül kihúzza azokat. Ha a gyökeresedés csak a szüret után lehetséges, folytassa a szőlőhajtások eltávolítását, és ne hagyjon semmit lebomlani.
- **3. A tünetek legkönnyebben betakarítás előtt és után (aduitákon keresztül) észlelhetők.** Ha a **tünetek májustól kezdődően** láthatók, akkor az előző évi fertőzésről van szó, és csak helyben, lárvák útján terjedhetnek.
- **4. A kifejlett kabócák télen elpusztulnak, míg a lárvák áttelelnek.** Az átvitel mindkettőn keresztül lehetséges, de a lárvák mozgásképesége korlátozott.
- **5. A kabócák általában a törzs hajtásaival vagy a talaj közelében táplálkoznak** – kivéve, ha nincsenek törzs hajtások, ebben az esetben feljebb húzódnak és táplálkoznak.
- **6. Integrált növényvédelemmel (IPM) a rovarirtó szerek akár 95%-os csökkenést is elérhetnek, míg biogazdálkodással ez a csökkenés körülbelül 75%.** Rendkívül fontosak a június előtti biointézkedések; ezt követően a hatékonyság kéthetente alkalmazott kezelésekkel növelhető. (Biogazdálkodáshoz a legjobb keverék a Kaolin plusz WetCit, de a Vitisan és a Cocana is lehetséges.)
- **7. A ragadozó atkák, a fátyolkák és minden, ami petét eszik, hasznos.** A kifejlett atkák számának csökkenését is megfigyelték anélkül... Megfigyelték a rovarölő szerek használatát.
- **8. A teljes töke az alannyal együtt, fertőzött lesz.**
- **9. Különösen érintett, vagy gyorsan tüneteket mutató: Sämling, Morillon, Zweigelt, Sauvignon Blanc**

- 10. **A jégháló alatt a kimutatás nagyon nehéz**, többek között azért is, mert kezdetben gyakran csak egy vessző mutat tüneteket.
- 11. A tünetek közé tartozik a teljes hajtás leveleinek göndörödése és sárgulása (vagy a piros fajták esetében a piros elszíneződés). Az Esca tigrismintázata vagy tápanyaghiány stb. másképp néz ki.
- 12. **A legyengült tőkék fogékonyabbak, vagy korábban mutatnak tüneteket**: Ezért ajánlott növényegészségügyi szempontból odafigyelni, az Esca tekintetében is.
- 13. Az érintett **hajtások** télen nem fásodnak el. Azonban kerülni kell az eltávolításuk megvárását!
- 14. **A betegség növényvédelemmel és gondos megfigyeléssel és/vagy eltávolítással nagyon hatékonyan leküzdhető.**
- 15. **Beavatkozás nélkül a betegség exponenciálisan terjed.** Általában a harmadik évre az egész területet meg kell tisztítani!
- 16. **Jelentsék a szomszédok** fertőzött növényt a tulajdonosnak; maradjanak kapcsolatban!
- 17. Minden szüret után kontrollt végzünk az Esca eltávolítására a szőlőültetvényekről, ezáltal minimalizálva a potenciálisan fertőzött tőkék számát. Ennek **ellenére összesen 167 potenciálisan fertőzött tőke volt közel 30 hektáron** – a teszt azonban negatív eredményt hozott.
- 18. Feltűnően magas számú fertőzött tőkét találtak Dél-Britanniában és Svájcban. Jelentősen kevesebbet Musée-ban, Grazban és Nyugat-Britanniában. **Az utóbbi azonban csak kevésbé kifejezett vagy késleltetett jelzést mutathat...** Frissítés november 25-én:
- 19. **Az FD tüneteit NEM szabad összekeverni a bivalykabóca** tüneteivel! Ez csak a hajtások egyes, kisebb részeit érinti, és a táplálkozási helyen (gyűrűhöz hasonlóan) okoz nekrozist.
- 20. A legjobb kezelés a hagyományos és a szerves módszerek keverése lenne: **2-3 alkalommal szisztémás**, szűken hatékony rovarirtó szer, amely kíméletes a méhekre és a hasznos rovarokra, plusz kéthetente kaolin/Wetcit a védekezés érdekében.
- 21. **permetezzen, jelöléshez használjon szalagot, spray vagy GPS-t. Az összes zöld részt azonnal és teljesen távolítsa el. A szőlőt 14 napon belül gyökerestül húzza ki! Ideális esetben ezt évente 3-4 alkalommal.**

Rebzikade: Gefahr für Zukunft des Weinbaus

Die amerikanische Rebzikade sei die größte Bedrohung für den steirischen Weinbau seit der Reblaus im 19. Jahrhundert, warnen Winzer: Sie ist bereits im ganzen Land zu finden und vernichtet ganze Weingärten. Am Mittwoch kommt der Weinbau daher zu einem runden Tisch zusammen.

30. Juli 2025, 6.36 Uhr (Update: 30. Juli 2025, 12.05 Uhr)

Die Zikade selbst richtet keinen Schaden an, sie überträgt die Krankheit aber mit ihrem Speichel: „Diese Phytoplasme kann man sich vorstellen als Mittelding zwischen Bakterie und Virus. Diese Krankheitserreger sind an der Pflanze nicht behandelbar und erst durch das Saugen an den Pflanzen wird das Ganze übertragen“, erklärt der Direktor der Fachschule für Obst- und Weinbau Silberberg, Reinhold Holler.

Auch ohne Symptome schon ansteckend

Es kann bis zu fünf Jahre dauern, bis ein Rebstock die Symptome der „Goldgelben Vergilbung“ zeigt. Der Stock ist in dieser Zeit aber bereits ansteckend, so Holler: „Würde eine Zikade jetzt ansaugen, würde sie die Krankheit von dieser Pflanze jetzt übertragen und das ist die große Schwierigkeit und die große Angst, was passiert in den nächsten zwei oder drei Jahren.“

Az amerikai szőlőkabóca a legnagyobb veszélyt jelenti a stájerországi szőlőtermesztésre a 19. századi **filoxérajárvány** óta, figyelmeztetnek a szőlőtermesztők: Már az egész régióban megtalálható, és egész szőlőültetvényeket pusztít el.

Tünetmentesen is

fertőző!!! Akár öt év is eltelhet, mire a szőlőtőke az „aransárgulás” tüneteit mutatja. Ez idő alatt azonban a szőlőtőke már fertőző, mondja Holler: „Ha egy kabóca most táplálkozna a szőlőn, átadná a betegséget, és ez a fő probléma és a nagy félelem: mi fog történni a következő két-három évben?”

- **Tartományi (Land) rendeleti zónakijelölés és gyors végrehajtás**
- Burgenland és Steiermark aktívan használják a helyi rendeleteket (befallszonen, helyi Verordnungen), amelyek gyors kötelezéseket és parcellaszintű intézkedéseket tesznek lehetővé (pl. bejelentés, kötelező rodung). Ez lehetővé teszi a gyors, jogilag támogatható beavatkozást egy gócpontonál.
- **Erős regionális warndienst / Landwirtschaftskammer–monitoring hálózat**
- A tartományi kamarák (Landwirtschaftskammern) aktív figyelmeztető szolgálatokat (warndienste), parcellaszintű csapdázást és helyi tanácsadást üzemeltetnek — ez jobb időzítést és koordinációt ad a kezelésekhez. Agrar-Server Land Steiermark
- **Központi szakhatósági koordináció és diagnosztika (AGES + referencia-laborok)**
- Az AGES mint központi ügynökség egységes információt, diagnosztikai lehetőséget és szakmai iránymutatást ad, így a tartományok gyorsan kapnak szakmai támogatást.
- **Demarkációs gyakorlat (fókusz + pufferzónák, 1 km / 5 km) alkalmazása a korábbi járványügyi gyakorlatban**
- Ausztriában az EPPO-szerinti demarkációs zónák alkalmazása és gyakorlatban történő végrehajtása (fókusz- és pufferzóna) már rutinszerű megoldás volt a korábbi fellépések során. Ez segít a terjedés gyors korlátozásában.

oltványkezelési szabályok és intervenciók (pl. hot-water, szabályozás a szaporítóanyagoknál)

- Nemzetközi / OIV iránymutatások és az EU-gyakorlat alapján Ausztria is alkalmaz/alkalmazhat szigorú követelményeket a szaporítóanyagra (pl. hot-water kezelés a anya vesszőknél), amely csökkenti a fertőzés átadásának kockázatát.

landwirtschaftskammer
österreich

Magyarországi elmaradások

- **Tartós, tartományi/district-szintű (helyi jogi) demarkációs és végrehajtási gyakorlat:**
- Magyarországon a NÉBIH/Növényvédelmi Igazgatóság már kiad tájékoztatókat és 2025-ben kormányzati cselekvési terv is indult;
- B ftvf
- **Hosszabb ideje működő, kiterjedt helyi warndienst/csapdázó hálózat:** Ausztria tartományi kamarái több éve üzemeltetnek helyi figyelmeztető rendszereket.
- **Gyakori helyszíni hatósági szemlék + korai rodung-gyakorlat:** Ausztriában a korábbi fellépések (például a 2009–2010 demarkációs akciók) miatt bevett gyakorlat volt a gyors 1 km/5 km zónakijelölés és a helyszíni megszervezett eltávolítás.

A fitoplazma (különösen *Flavescence dorée*) gyors és hatékony visszaszorítása az osztrák modell alapján.

Fő előnyök Ausztriában

- Tartományi hatáskörű „Befallszone”-rendeletek: gyors, lokális intézkedés (rodung, pufferzóna).
- Parcellaszintű monitoring (Warndienst): heti csapdafogás és vektorjelentés.
- Központi diagnosztika (AGES): 48–72 órás PCR-eredmények.
- Kompenzációs rendszer: a fertőzött tőkék kivágásához pénzügyi támogatás.
- Gazdálkodói együttműködés és rendszeres kommunikáció. Információ áramlás, hirlevelek.

Átvehető magyar fejlesztések – 3 fázisban:

- 0–3 hó: ideiglenes megyei rendelet, online bejelentés, gyors felderítés.
- 3–6 hó: Befallszone-modell bevezetése, Warndienst-pilot, PCR-kapacitás bővítése.
- 6–12 hó: teljes monitoring, koordinált rodung-akciók, kompenzáció működtetése.

Szükséges szervezetek: Nébih, Agrárminisztérium, megyei kormányhivatalok, NAK, egyetemek.

Elvárt eredmény: gyors reagálás, kevesebb fertőzött parcella, összehangolt védekezés, gazdák bevonása.

Köszönöm a figyelmet!